

تاریخ: ۱۴۰۲/۰۶/۱۵
شماره: ۲۵۴۵۹۱۱
پیوست: ۲/۵
رده: عالی

انجمن فناوریان زنجیره بلوک

سازمان مردم نهاد

غیردولتی، غیر انتفاعی، غیر سیاسی و داوطلبانه

شماره ثبت: ۴۷۷۰۰

بسمه تعالی

اداره بررسی و تدوین مقررات بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
موضوع: اعلام دیدگاه‌ها، ملاحظات و پیشنهادات تشکیل های تخصصی نسبت به پیش نویس مقررات کارگزاران رمزپول بانک مرکزی

با سلام و احترام،

تشکیل های تخصصی، صنفی و علمی حوزه فین تک، بلاکچین و رمزارزی ها، از جمله انجمن بلاکچین، همواره حامی تعیین تکلیف وضعیت کسب و کارهای حوزه رمزارزی در کشور به صورت استاندارد، اثربخش و هماهنگ با تجربه های جهانی بوده است. باور ما این است که چنین چارچوبی تنها در صورتی می تواند موفق عمل کند که ضمن ایجاد شفافیت و صیانت از حقوق کاربران، زمینه رشد رقابت سالم و نوآوری را نیز فراهم آورد.

با این حال، بررسی پیش نویس منتشر شده تحت عنوان «ضوابط تأسیس، فعالیت، انحلال و نظارت بر کارگزاران رمزپول» که نظر مشترک تشکیل های تخصصی کشور در حوزه فین تک و بلاکچین است و برآمده از اجماع صنفی و دغدغه های فعالان این صنعت می باشد، نشان می دهد که بخش هایی از آن نه تنها قادر به حل چالش های فعلی بازار نیست، بلکه با ایجاد محدودیت های غیرمتناسب، سپردن نقش های کلیدی به نهادهای بانکی و واگذاری تمام مسئولیت ها به کاربران، عملاً می تواند باعث خروج سرمایه، افزایش گرایش به بسترهای غیررسمی و تضعیف اعتماد عمومی شود.

لذا از سر نگرانی و با نگاه تخصصی، در این اظهار نظر، سند مذکور را از ابعاد حقوقی، تبعات اقتصادی-اجتماعی و نیز تجارب تطبیقی بین المللی به صورت جامع مورد بررسی قرار داده و گزارش مفصل حاصل از این کار کارشناسی، شامل نقد ماده به ماده، تحلیل تبعات و پیشنهادات اصلاحی، به پیوست تقدیم نموده است و پیشنهاد خود را به شرح زیر ارائه می دهد:

۱. برگزاری جلسه مشترک با حضور بانک مرکزی، مرکز ملی فضای مجازی، وزارت اقتصاد و دارایی، وزارت ارتباطات، مرکز اطلاعات مالی و نمایندگان تشکیل های تخصصی، جهت بررسی آثار کلان اقتصادی و اجتماعی پیش نویس فعلی.
۲. انتشار ارزیابی اثرات مقررات (RIA) پیش از نهایی سازی سند، تا روشن شود این ضوابط چه پیامدهایی برای کاربران، کسب و کارها و اقتصاد دیجیتال به همراه خواهد داشت.
۳. پذیرش مسئولیت ریسک های ناشی از تنظیم گری، پیش نویس در خصوص تمرکز دارایی ها در نهاد امین هیچ مسئولیتی را متوجه بانک مرکزی نکرده و در فرایند صدور مجوز نیز ریسک های تحریمی و فراطیاری را نادیده گرفته است؛ بدیهی است بانک مرکزی باید به طور شفاف این مسئولیت ها را بپذیرد تا کاربران و کسب و کارها قربانی تبعات ناشی از این مدل تنظیم گری نشوند.
۴. خطر جدی نشان دار شدن کیف پول سکوها، تبادل، با توجه به تحریم بودن بانک مرکزی، طبیعتاً سکوها دارای مجوز بانک مرکزی که جزو اشخاص تحت نظارت بانک مرکزی باشند، با نشاندار شدن کیف پولهای خویش مواجه خواهند شد و اینکار موجب ضررهای فراوان به بیش از ۱۵ میلیون و در آینده تعداد بیشتری از کاربران و کشور خواهد شد.

iranblockchain.org

همراه: ۰۹۳۶۶۶۸۲۴۸۸

تلفکس: ۰۲۱ - ۹۱۳۰۰۰۷۷

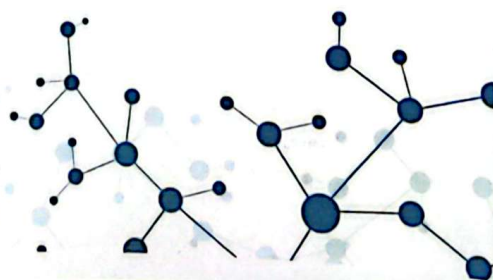
نشانی: تهران، بزرگراه امیر

سرلشکر حسین لشگری،

پلاک ۳۱، ساختمان کارخانه نوآوری

کد پستی: ۱۳۹۱۹۵۵۴۱۶

info@iranblockchain.org
@iranblockchaincommunity
@iran_blockchain

تاریخ: ۱۴۰۴/۰۶/۳۰
شماره: ۴۰۴۵۶۱۱
پیوست: دارد
رده: عمومی

انجمن فناوریان زنجیره بلوک

سازمان مردم نهاد

غیردولتی، غیر انتفاعی، غیر سیاسی و داوطلبانه

شماره ثبت: ۴۷۷۰۰

انجمن بلاکچین و شکل های تخصصی این حوزه، در مسیر شکل گیری یک چارچوب واقعی و مؤثر، خود را بازوی مشورتی حاکمیت می داند و آمادگی دارد با ارائه تحلیل های حقوقی، اقتصادی و تطبیقی، در اصلاح وضعیت تنظیمگری نقش آفرین باشد. ما معتقدیم تنها از مسیر تنظیمگری هوشمندانه، مشارکت واقعی بخش خصوصی و رعایت تناسب با ریسک ها می توان به اهدافی چون صیانت از حقوق مردم و رشد اقتصاد دیجیتال دست یافت.

باتشکر

محمد عباس شرقی
مدیرعامل

انجمن فناوریان زنجیره بلوک
سازمان مردم نهاد
شماره ثبت: ۴۷۷۰۰

سیده مهکامه شریف زاد

رئیس هیات مدیره و رئیس کمیته خودتنظیمگری

پیوست ۱: گزارش فنی-حقوقی تفصیلی (Annotated Critique)

پیوست ۲: تحلیل تبعاتی اجرای پیش نویس (تبعات اجرا بدون اصلاح)

پیوست ۳: بررسی RIA / چک لیست ارزیابی اثرات (مطابق اصول OECD و تجارب بین المللی)

پیوست ۴: تطبیق با استانداردهای بین المللی (FATF / IOSCO / MiCA)

رونوشت:

مرکز ملی فضای مجازی

وزارت امور اقتصادی و دارایی

مرکز اطلاعات مالی

سازمان بورس و اوراق بهادار

شورای رقابت

وزارت ارتباطات

دیوان عدالت اداری

کمیسیون اقتصادی مجلس

iranblockchain.org

همراه: ۰۹۳۶۶۶۸۲۴۸۸

تلفکس: ۰۲۱ - ۹۱۳۰۰۵۷۷

نشانی: تهران، بزرگراه امیر

سرلشکر حسین لشگری،

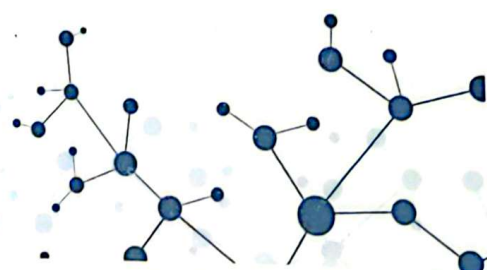
پلاک ۳۱، ساختمان کارخانه نوآوری

کد پستی: ۱۳۹۱۹۵۵۴۱۶

info@iranblockchain.org

@iranblockchaincommunity

@iran_blockchain

انجمن فناوریان زنجیره بلوک

سازمان مردم نهاد

غیردولتی، غیر انتفاعی، غیر سیاسی و داوطلبانه

شماره ثبت: ۴۷۷۰۰

تاریخ: ۱۴۰۲/۰۶/۲۵
شماره: —
پیوست: پیوست اول

مقدمه

تشکل‌های تخصصی فعالان صنعت بلاکچین و رمزدارایی، با هدف صیانت از منافع کاربران، پایداری کسب‌وکارها و توسعه سالم اقتصاد دیجیتال، پیش‌نویس منتشر شده از سوی بانک مرکزی را به صورت دقیق و کارشناسی مورد بررسی قرار داده اند.

بررسی‌ها نشان می‌دهد که این پیش‌نویس به جای حل مسائل بنیادین و ایجاد چارچوبی شفاف و رقابتی، در بسیاری از بندها زمینه‌ساز تمرکز، انحصار و انتقال ریسک‌های غیرقابل کنترل به کاربران شده است. از سوی دیگر، برخی الزامات حقوقی و مالی مقرر در سند با استانداردهای بین‌المللی نظارت مالی (مانند FATF – IOSCO – MiCA) هم‌خوانی نداشته و در صورت اجرا، تبعاتی چون خروج سرمایه از کشور، افزایش وابستگی به شبکه بانکی، و آسیب‌پذیری شدید در برابر تحریم‌های OFAC را به همراه خواهد داشت.

ما در این گزارش، ضمن نقد مواد کلیدی پیش‌نویس، پیشنهادهای جایگزین خود را نیز ارائه می‌کنیم. این پیشنهادها مبتنی بر اصول زیر طراحی شده‌اند:

۱. حذف رانت و انحصار در دسترسی به مجوزها و خدمات پایه.
۲. تفکیک مسئولیت‌ها به نحوی که کاربر، کسب‌وکار و نهاد ناظر هر یک در چارچوبی شفاف پاسخ‌گو باشند.
۳. تناسب با ریسک و پرهیز از الزامات غیرمتوازن که مانع ورود بازیگران سالم می‌شود.
۴. امکان اجراپذیری واقعی در شرایط اقتصادی و حقوقی کشور.
۵. ایجاد اجماع نهادی میان بانک مرکزی، مرکز ملی فضای مجازی، سازمان بورس، وزارت اقتصاد، وزارت ارتباطات، شورای رقابت، نهادهای انتظامی و امنیتی و بخش خصوصی با در نظر گرفتن پوشش ریسک کاربران و صیانت از حقوق شهروندی.

مقدمه و صلاحیت

پیش‌نویس حاضر بر مبنای منطق ضوابط صرافی‌های ارزی تدوین شده و تفاوتی جدی میان این دو حوزه قائل نشده است. استناد بانک مرکزی به مواد ۴، ۲۴، ۵۹ و ۶۴ قانون بانک مرکزی برای تنظیم‌گری صرافی‌های رمزارزی فاقد وجهت قانونی است؛ زیرا:

- ماده ۴ صرفاً در تبصره (۱) اختیار تصمیم‌گیری درباره «جواز یا عدم جواز نگهداری و مبادله انواع رمزیول» را به هیأت عالی واگذار کرده و این «رمزیول» در رویه تقنینی به معنی پول دیجیتال با پشتوانه ریال است، نه رمزارز غیرمتمرکز.
- ماده ۵۹ فقط ناظر به نظام‌های پرداخت و رمزیول بانک مرکزی است و شامل رمزارزها یا توکن‌های غیرمتمرکز نمی‌شود.
- ماده ۶۴ احکام قانون را بر «اشخاص تحت نظارت» جاری می‌داند، حال آنکه صرافی‌های رمزارزی اساساً در زمره این اشخاص قرار نگرفته‌اند.

از منظر حقوق عمومی، اصل بر عدم صلاحیت است و هیچ مجوزی از سوی مجلس برای تفویض چنین اختیاری به بانک مرکزی صادر نشده است؛ بنابراین تصویب و اجرای این دستورالعمل خارج از حدود اختیارات قانونی بانک مرکزی است.

انجمن فناوریان زنجیره بلوک
سازمان مردم نهاد
شماره ثبت: ۴۷۷۰۰

iranblockchain.org

همراه: ۰۹۳۶۶۶۸۲۴۸۸

تلفکس: ۰۲۱ - ۹۱۳۵۰۰۷۷

نشانی: تهران، بزرگراه امیر

سرلشکر حسین لشگری،

پلاک ۳۱، ساختمان کارخانه نوآوری

کد پستی: ۱۳۹۱۹۵۵۴۱۶

Info@iranblockchain.org
@iranblockchaincommunity
@iran_blockchain

فصل اول: گزارش فنی - حقوقی تفصیلی (Annotated Critique)

۱. شکل حقوقی اجباری (ماده ۱۵ - شرکت تضامنی)

- نقد: الزام به تأسیس کارگزار صرفاً به شکل «شرکت تضامنی» همخوانی با ساختار بازار مالی نوین ندارد. شرکت تضامنی ذاتاً به معنای مسئولیت نامحدود همه شرکا است؛ این ساختار مانع جذب سرمایه‌گذار حرفه‌ای و مدیران متخصص می‌شود و در عمل ریسک کلان را به افراد حقیقی تحمیل می‌کند. هیچ‌یک از مقررات بین‌المللی مرتبط با خدمات دارایی دیجیتال (MiCA در اروپا یا لایسنس‌های MAS سنگاپور) چنین الزام غیرعقلایی را مقرر نکرده‌اند.

• تبعات:

- خروج مدیران حرفه‌ای و سرمایه‌گذاران به دلیل ریسک شخصی.
- ایجاد انحصار برای بازیگران بانکی یا وابسته به نهادهای خاص.
- تضاد با اصول رقابت سالم و توسعه بازار.

• پیشنهاد اصلاحی:

- پذیرش اشکال حقوقی متعارف‌تر همچون «سهامی خاص» یا «سهامی عام» با الزام به کفایت سرمایه و قواعد حاکمیت شرکتی. مسئولیت مدیران باید محدود به قصور و تقصیر قابل احراز باشد، نه مسئولیت تضامنی مطلق.

۲. حداقل سرمایه‌های غیرمتناسب (ماده ۱۲ - ۵۰۰ و ۱۰,۰۰۰ میلیارد ریال)

- نقد: تعیین سقف‌های سرمایه سنگین، بدون تناسب با حجم فعالیت و ریسک، مانع ورود شرکت‌های نوآور می‌شود و تنها چند بازیگر خاص را قادر به اخذ مجوز می‌سازد. این امر عملاً مصداق «رانت ساختاری» است. در استانداردهای بین‌المللی، کف سرمایه براساس حجم تراکنش، میزان دارایی تحت مدیریت (AUM) یا شاخص‌های ریسک عملیاتی تعیین می‌شود.

• تبعات:

- حذف اکثریت فعالان کوچک و متوسط.
- انتقال کاربران به بازارهای خارجی فاقد نظارت.
- تمرکز قدرت اقتصادی در دست نهادهای محدود.

• پیشنهاد اصلاحی:

- جایگزینی مدل «سرمایه پله‌ای» بر اساس سه شاخص:

- حجم تراکنش ماهانه.
- ارزش دارایی‌های تحت نگهداری.
- میزان ریسک عملیاتی.

این مدل هم انعطاف‌پذیر است و هم امکان رشد تدریجی کسب‌وکارها را فراهم می‌کند.

۳. مسئولیت تضامنی مدیران + سلب مسئولیت از کاربران (مواد ۲۸ و ۳۳)

- نقد: پیش‌نویس از یکسو مدیران و هیئت‌مدیره را مسئول جبران همه خسارات کاربران می‌داند، و از سوی دیگر، با اخذ اقرارنامه از کاربران، تمام ریسک‌های کلان (مانند بلوکه‌شدن دارایی به دلیل تحریم یا محدودیت‌های بین‌المللی) را به خود کاربران منتقل می‌کند. این تناقض، هم جذب مدیران حرفه‌ای را غیرممکن می‌سازد و هم اعتماد کاربران را از بین می‌برد.

iranblockchain.org

همراه: ۰۹۳۶۶۸۲۴۸۸

تلفکس: ۰۲۱ - ۹۱۳۰۰۰۷۷

نشانی: تهران، بزرگراه امیر

سرلشکر حسین لشگری،

پلاک ۳۱، ساختمان کارخانه نوآوری

کد پستی: ۱۳۹۱۹۵۵۴۱۶

انجمن فناوری زنجیره بلوک
سازمان مردم نهاد
شماره ثبت: ۴۷۷۰۰

Info@iranblockchain.org

@iranblockchaincommunity

@iran_blockchain

انجمن فناوریان زنجیره بلوک

سازمان مردم نهاد

غیردولتی، غیر انتفاعی، غیر سیاسی و داوطلبانه

شماره ثبت: ۴۷۷۰۰

تاریخ: ۱۴۰۴/۰۶/۱۵

شماره: —

پیوست: پیوست اول

• تبعات:

- بی اثر شدن «حمایت از کاربر» در عمل.
- امکان فروپاشی شرکت‌ها به دلیل مسئولیت‌های نامحدود.
- افزایش نااطمینانی حقوقی در بازار.

• پیشنهاد اصلاحی:

- تفکیک مسئولیت‌ها:
 - ریسک عملیاتی تحت کنترل کارگزار → مسئولیت کارگزار.
 - ریسک‌های برون‌زا (OFAC، تحریم‌ها، مداخلات خارجی) → مشمول صندوق جبران خسارت یا بیمه تخصصی.
- ایجاد «صندوق بیمه کاربران» با مشارکت کاربران، کارگزاران و نظارت نهاد ناظر.
- ممنوعیت سلب کامل مسئولیت از کاربر در شرایطی که اختیار تصمیم‌گیری در دست کارگزار یا نهاد ناظر است.

۴. سپرده‌گذاری اجباری و اثبات ذخایر (مواد ۲۶ و ۳۰)

- نقد: پیش‌نویس مقرر کرده که کارگزار باید معادل حداقل ۵۰٪ سرمایه به‌صورت سپرده یا ضمانت‌نامه نزد بانک‌ها نگه دارد و هم‌زمان ملزم به ارائه گواهی اثبات ذخایر (PoR) نیز باشد. این مدل دو اشکال اساسی دارد:
 ۱. دو بار بستن نقدینگی: هم سپرده بلوکه می‌شود و هم PoR نیاز به دارایی متناظر دارد. این امر سرمایه در گردش را از بین می‌برد.
 ۲. ابهام در استاندارد PoR: هیچ دستورالعمل فنی برای نحوه اجرای PoR (روش رمزنگاری، حسابرسی مستقل، تناوب گزارش) ارائه نشده است.

• تبعات:

۱. افزایش هزینه ورود و ادامه فعالیت تا سطح غیرقابل تحمل.
۲. حذف بازیگران متوسط و کوچک.
۳. تمرکز کامل فعالیت در دست چند نهاد بزرگ بانکی.
۴. عدم شفافیت و امکان «صورت‌سازی» به دلیل نبود استاندارد فنی.

• پیشنهاد اصلاحی:

۱. حذف سپرده‌گذاری اجباری و جایگزینی آن با ترکیب زیر:
 - PoR رمزنگاری شده با روش‌هایی نظیر Merkle Tree،
 - گزارش حسابرسی مستقل به‌صورت دوره‌ای،
 - بیمه مسئولیت حرفه‌ای یا صندوق مشترک جبران خسارت.
 - واگذاری جبران خسارت به صراف‌ها
۲. تعریف دقیق «استاندارد» PoR در آیین‌نامه اجرایی، شامل: تناوب گزارش (مثلاً فصلی)، ابزارهای فنی، الزامات حسابرسی.

۵. محدودیت نگهداری دارایی مشتری (مواد ۴۲ تا ۴۵)

- نقد: پیش‌نویس حق نگهداری دارایی را تنها به «نوع ۲» و آن هم تحت نظر «نهاد امین» داده است. درحالی‌که اساساً چارچوب، معیارهای صلاحیت، مسئولیت و شیوه نظارت بر «نهاد امین» مشخص نشده است. علاوه بر این، کارگزار نوع ۱ عملاً هیچ توان رقابتی ندارد چون نه می‌تواند دارایی نگه دارد و نه خدمات متنوع ارائه کند.

iranblockchain.org

همراه: ۰۹۳۶۶۸۲۴۸۸

تلفکس: ۰۲۱ - ۹۱۳۰۰۰۷۷

نشانی: تهران، بزرگراه امیر

سرلشکر حسین لشگری،

پلاک ۳۱، ساختمان کارخانه نوآوری

کد پستی: ۱۳۹۱۹۵۵۴۱۶

انجمن فناوریان زنجیره بلوک
سازمان مردم نهاد
شماره ثبت: ۴۷۷۰۰

Info@iranblockchain.org

@iranblockchaincommunity

@iran_blockchain

تاریخ: ۱۴۰۴/۰۶/۳۰
شماره: —
پیوست: بدوینت اصل

• تبعات:

- ایجاد انحصار جدید تحت عنوان «تهاد امین» بدون ضابطه شفاف.
- افزایش هزینه‌های عملیاتی برای کارگزاران و در نهایت برای کاربران.
- از بین رفتن مدل‌های کسب‌وکار متنوع مانند صرافی‌های صرفاً بازارساز.
- وابستگی شدید به نهادهای بانکی و افزایش ریسک تحریم (OFAC) در صورت نگهداری دارایی در مؤسسات مالی داخلی.

• پیشنهاد اصلاحی:

- اجازه به کارگزاران نوع ۱ برای نگهداری محدود دارایی تا سقف مشخص، تحت نظارت و با الزامات امنیتی روشن.
- طراحی الگوی رقابتی برای صدور مجوز نهادهای امین (نه صرفاً بانکی) تا رانت و انحصار ایجاد نشود و تمرکز از بین رود و ریسک‌های فریز کاهش یابد
- واگذاری نگه داری از دارایی‌ها با مسئولیت‌پذیری صرافی‌ها به صورت غیرمتمرکز.

۶. سقف فعالیت روزانه (ماده ۳۱)

- نقد: پیش‌نویس سقف فعالیت روزانه را معادل میانگین دو برابر سرمایه در شش ماه اخیر تعیین کرده است. این روش غیرعلمی و نامتناسب با واقعیت بازار است؛ چرا که گردش معاملات صرافی‌ها معمولاً چند برابر سرمایه ثبتی آنهاست و اساساً ریسک بازار با سرمایه ثبتی همبستگی مستقیم ندارد.

• تبعات:

- محدود شدن کارگزاران فعال و حذف نقش بازارسازها.
- کاهش نقدینگی در بازار داخلی و هدایت کاربران به بازارهای خارجی.
- از کار افتادن مکانیسم عرضه و تقاضای آزاد.

• پیشنهاد اصلاحی:

- جایگزینی مدل مبتنی بر «مدیریت ریسک» شامل:
- شاخص‌های Value at Risk (VaR) برای دارایی‌ها.
- معیارهای نقدینگی و ذخیره‌سازی.
- ضریب‌های شناور بر اساس حجم بازار.

۷. اختیار حذف دارایی‌ها بدون معیار شفاف (ماده ۴۷)

- نقد: ماده ۴۷ اختیار کامل بانک را برای حذف دارایی‌ها بدون معیار مشخص و بدون حق اعتراض پیش‌بینی کرده است. این امر منجر به نااطمینانی مطلق در بازار می‌شود. در نظام‌های بین‌المللی، فهرست‌گذاری یا حذف دارایی‌ها بر اساس معیارهای عمومی، مشورت با ذی‌نفعان و امکان تجدیدنظرخواهی صورت می‌گیرد.

• تبعات:

- نااطمینانی حقوقی شدید برای کسب‌وکارها.
- ریسک بالای ایجاد رانت (یک دارایی برای برخی مجاز باشد و برای برخی دیگر نه).
- کاهش اعتماد کاربران به بازار داخلی.

• پیشنهاد اصلاحی:

- تعیین معیارهای شفاف برای حذف دارایی (مثلاً ریسک پولشویی، تهدید امنیتی یا نقض حقوق مصرف‌کننده).

انجمن فناوریان زنجیره بلوک
سازمان مردم نهاد
شماره ثبت: ۴۷۷۰۰

iranblockchain.org

همراه: ۰۹۳۶۶۶۸۲۴۸۸

تلفکس: ۰۲۱ - ۹۱۳۰۰۰۷۷

نشانی: تهران، بزرگراه امیر

سرلشکر حسین لشگری،

پلاک ۳۱، ساختمان کارخانه نوآوری

کد پستی: ۱۳۹۱۹۵۵۴۱۶

Info@iranblockchain.org
@iranblockchaincommunity
@iran_blockchain

- الزام به انتشار عمومی دلایل و اعطای فرصت اعتراض به کارگزاران.
- تشکیل «کمیته مشترک دارایی‌ها» با حضور نمایندگان نهادهای حاکمیتی و صنفی و علمی برای تصمیم‌گیری.

۸. اشکالات بخش تعاریف (ماده ۱ و ۲)

• نقد:

- «رمزپول» در این سند معادل «دارایی دیجیتال» گرفته شده، درحالی‌که در ادبیات بین‌المللی، «CBDC» به رمزپول گفته می‌شود. این خلط اصطلاحات، ابهام جدی در اجرا ایجاد می‌کند.
- تعاریف «کارگزار نوع ۱ و ۲» مبهم است؛ مشخص نیست چه معیار ریسکی یا فنی پشت این تقسیم‌بندی بوده.
- در مورد «دارایی مجاز» صرفاً ذکر شده «فهرست توسط بانک تعیین می‌شود» بدون معیار شفاف.

• تبعات:

- سردرگمی حقوقی در تفسیر و تطبیق با سایر قوانین (مثلاً قوانین اوراق بهادار یا تجارت الکترونیک).
- امکان تفسیر سلیقه‌ای در مجوزدهی و اعمال فشار بر کسب‌وکارها.
- بی‌اعتمادی سرمایه‌گذاران خارجی و داخلی به دلیل نبود شفافیت در اصطلاحات.

• پیشنهاد اصلاحی:

- تفکیک «رمزپول بانک مرکزی (CBDC)» از «رمزدارایی» و «توکن‌های مشمول»
- تعریف علمی و عملیاتی انواع کارگزار، بر اساس شاخص ریسک عملیاتی و سطح خدمات، نه صرفاً عنوان نوع ۱ و ۲.
- الزام بانک به انتشار معیار عمومی فهرست دارایی‌های مجاز (شفافیت + امکان اعتراض).

• تعاریف و تناقض‌ها

- در بند (۵) ماده (۱)، «رمزدارایی» چنین تعریف شده است:
- «هر نماد رقومی (دیجیتال) ارزش، حق مالی یا غیرمالی، که به شکل الکترونیکی به‌صورت متمرکز یا غیرمتمرکز قابل انتشار، عرضه، نگهداری و انتقال است. رمزدارایی‌ها براساس کاربرد، شامل رمزپول، توکن اوراق بهادار و توکن کاربردی می‌باشند».

• ایرادات اساسی:

- محدودسازی غیرمنطقی: بیت‌کوین، اتریوم، NFTها، استیبل‌کوین‌های خصوصی و توکن‌های حاکمیتی (Governance) از شمول سه‌گانه‌ی فوق خارج‌اند.
- تناقض قانونی: این تعریف با بند (۲۵) ماده (۱۱) «قانون مالیات بر سوداگری و سفته‌بازی» مغایرت دارد و نمی‌تواند مبنای الزام‌آور باشد.
- توسعه صلاحیت: بانک مرکزی با این تعریف عملاً صلاحیت تقنینی در حوزه‌های اوراق بهادار و دارایی‌های غیرپولی را برای خود فرض کرده است؛ در حالی که نظارت بر «توکن اوراق بهادار» به صراحت در صلاحیت سازمان بورس است.
- مشابهت اسمی با «رمزپول»: بانک مرکزی نمی‌تواند با تکیه بر مشابهت لفظی، ادعای نظارت بر کلیه رمزدارایی‌ها داشته باشد.

• مقایسه بین‌المللی:

- اتحادیه اروپا (MiCA): دارایی‌ها به «e-money token»، «asset-referenced token» و «utility token» تفکیک می‌شوند و برای هرکدام الزامات دقیق سپیدنامه و ثبت وجود دارد.
- ایالات متحده: توکن‌ها بر اساس تست هوی (Howey) ممکن است اوراق بهادار محسوب شوند و استیبل‌کوین‌ها در صلاحیت مقررات بانکی خاص قرار می‌گیرند.
- امارات و شرق آسیا: تفکیک صلاحیت میان بانک مرکزی، رگولاتور بازار سرمایه و نهادهای ضدپولشویی شفاف است.

انجمن فناوری زنجیره بلوک
سازمان مردم نهاد
شماره ثبت: ۴۷۷۰۰

iranblockchain.org

همراه: ۰۹۳۶۶۶۸۲۴۸۸

تلفکس: ۰۲۱ - ۹۱۳۰۰۰۷۷

نشانی: تهران، بزرگراه امیر

سرلشکر حسین لشگری،

پلاک ۳۱، ساختمان کارخانه نوآوری

کد پستی: ۱۳۹۱۹۵۵۴۱۶

Info@iranblockchain.org
@iranblockchaincommunity
@Iran_blockchain

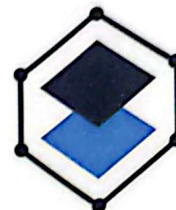
تاریخ: ۱۴۰۴/۰۶/۱۵
شماره:
پیوست: **پیوست اول**

انجمن فناوریان زنجیره بلوک

سازمان مردم نهاد

غیر دولتی، غیر انتفاعی، غیر سیاسی و داوطلبانه

شماره ثبت: ۴۷۷۰۰

۹. محدودیت منابع ورودی روزانه (۵۰ هزار یورو)

- نقد: سقف ۵۰ هزار یورو برای ورود روزانه منابع، عملاً باعث می‌شود صرافی‌ها نتوانند نیاز کاربران بزرگ یا سازمانی را پاسخ دهند. درحالی که در معاملات بین‌المللی، سقف‌ها شناور و متناسب با KYC/AML کاربر تعریف می‌شود.
- تبعات:
 - شکست بازار داخلی برای پاسخ به تقاضاهای بزرگ.
 - هدایت سرمایه‌گذاران نهادی یا کاربران عمده به بازار خارجی.
 - افزایش تقاضای زیرزمینی برای معاملات فراتر از سقف.
- پیشنهاد اصلاحی:
 - طراحی مدل چندسطحی بر اساس سطح احراز هویت کاربر:
 - سطح پایه → سقف محدود.
 - سطح پیشرفته (KYC کامل + بررسی منبع وجوه) → سقف بالاتر.
 - سقف‌ها باید پویا و متناسب با شرایط اقتصادی کشور باشند (نه یک عدد ثابت مانند ۵۰ هزار یورو).

۱۰. نکات حقوقی جزئی

- عنوان پیوست شماره ۱: قید «حداقل» باید حذف شود. مقررات باید کامل و شفاف باشد و نمی‌توان کسب‌وکار را نسبت به الزامات آینده نامعلوم بازخواست کرد.
- ۲. بند (۵) ماده (۱): دامنه رمزداری را برخلاف قانون مالیات بر سوداگری محدود به سه قسم کرده است.
- ۳. جزء (۸) ماده (۱): صلاحیت بانک مرکزی فقط نسبت به شمش و مسکوک طلاست؛ سایر فلزات گرانبها خارج از اختیار این بانک است.
- ۴. جزء (۱۵) ماده (۱): توسعه دامنه تأیید صلاحیت حرفه‌ای به مدیران ارشد فنی، امنیت و مبارزه با پولشویی خلاف ماده (۴۱) قانون بانک مرکزی است.
- ۵. جزء (۲۱) ماده (۱): تغییر «سهامدار مؤثر» به «شریک مؤثر» خلاف تعریف ماده (۱) قانون بانک مرکزی است.
- ۶. بندهای (۵) و (۶) ماده (۲) و تبصره (۱) ماده (۳): اعطای اختیار ارائه مشاوره و سبدگردانی خارج از حدود ماده (۴) قانون بانک مرکزی است که صرفاً به نگهداری و مبادله رمزپول پرداخته است.
- ۷. ماده (۱۰):
 - بند (۵) باید به «محکومیت کیفری مؤثر» اصلاح شود.
 - بندهای (۶) و (۸) محدودکننده حقوق اشخاص بدون مجوز قانونی‌اند.
 - بند (۷) مطلق است و مغایر اصول حقوقی است.
 - بند (۱۰) مقررات را عطف به‌مابقی می‌کند که خلاف اصل حقوق مکتسبه است.

۱۱. تناقض در مسئولیت‌ها و ابزارها

- نقد:
 - ماده ۲۸ مسئولیت کامل جبران خسارت را بر دوش مدیران گذاشته.
 - ماده ۳۳ همه ریسک‌ها را به کاربر منتقل کرده.
 - ماده ۳۰ سپرده‌گذاری اجباری را مطرح کرده، اما ماده ۴۵ نگهداری دارایی را فقط به نهاد امین سپرده.

انجمن فناوریان زنجیره بلوک
سازمان مردم نهاد
شماره ثبت: ۴۷۷۰۰

iranblockchain.org

همراه: ۰۹۳۶۶۶۸۲۴۸۸

تلفکس: ۰۲۱ - ۹۱۳۰۰۰۷۷

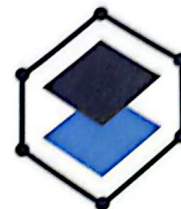
نشانی: تهران، بزرگراه امیر

سرلشکر حسین لشگری،

پلاک ۳۱، ساختمان کارخانه نوآوری

کد پستی: ۱۳۹۱۹۵۵۴۱۶

Info@iranblockchain.org
@iranblockchaincommunity
@iran_blockchain

انجمن فناوریان زنجیره بلوک

سازمان مردم نهاد

غیردولتی، غیرانتفاعی، غیرسیاسی و داوطلبانه

شماره ثبت: ۴۷۷۰۰

تاریخ: ۱۴۰۴/۰۶/۳۰

شماره: -

پیوست: پیوست اول

• تبعات:

- کارگزاران در عمل هیچ کاره می‌شوند (چون دارایی نزد نهاد امین است) ولی باید تمام ریسک‌ها را بپذیرند.
- کاربر هم بدون حق انتخاب، مجبور است همه ریسک‌های فرااختیاری را بپذیرد.
- هیچ نهادی پاسخ‌گو به ریسک سیستماتیک باقی نمی‌ماند → فروپاشی اعتماد عمومی.

• پیشنهاد اصلاحی:

تفکیک مسئولیت‌ها میان:

- کارگزار (ریسک عملیاتی و تقصیر)
- نهاد امین (نگهداری، امنیت، بیمه)
- نهاد ناظر (سیاست‌گذاری و ریسک سیستماتیک)
- مهمترین موضوع مسئولیت‌پذیری است / عدم پذیرش مسئولیت توسط تنظیمگر برابر با بی‌اعتمادی در جامعه است

۱۲. فقدان ارزیابی تبعات تحریم (OFAC و ریسک فرااختیاری)

- نقد: هیچ اشاره‌ای به این نشده که اگر صرافی‌ها/نهادهای امین به دلیل تحریم بین‌المللی دارایی کاربران را از دست بدهند، تکلیف چیست. درحالی‌که همین موضوع اصلی‌ترین ریسک کشور است.

• تبعات:

- دارایی کاربران ممکن است در یک شب بلوکه شود و هیچ‌کس پاسخ‌گو نباشد.
- اعتماد عمومی به نهادهای داخلی از بین می‌رود.
- جریان سرمایه‌شتابان به سمت صرافی‌های خارجی امن‌تر.

۱۳. فقدان توجه به رقابت و ضدانحصار

- نقد: پیش‌نویس هیچ بندی برای جلوگیری از انحصار ندارد؛ همه مسیرها به سمت بانک‌ها هدایت می‌شود (از سپرده‌گذاری گرفته تا نهاد امین و کنترل فهرست دارایی).

• تبعات:

- از بین رفتن اکوسیستم متنوع کارآفرینان داخلی.
- تسلط کامل نهادهای بانکی بر بازار دارایی دیجیتال.
- حذف رقابت و افزایش هزینه خدمات برای کاربر.

• پیشنهاد اصلاحی:

- الزام به رقابتی بودن فرآیند صدور مجوز نهادهای امین و کارگزاران.
- ایجاد «تهد تنظیم‌گر بخشی» با حضور نمایندگان صنف و سازمان‌های غیربانکی، به‌عنوان بازوی مشورتی اجباری.
- نظارت شورای رقابت بر فرآیند صدور مجوز و حذف انحصار.
- واگذاری صدور مجوز به نظر شورای مشورتی و تعیین ساز و کار تخصیص مجوز با نظر شورا

انجمن فناوریان زنجیره بلوک
سازمان مردم نهاد
شماره ثبت: ۴۷۷۰۰

iranblockchain.org

همراه: ۰۹۳۶۶۶۸۲۴۸۸

تلفکس: ۰۲۱ - ۹۱۳۰۰۰۷۷

نشانی: تهران، بزرگراه امیر

سرلشکر حسین لشگری،

پلاک ۳۱، ساختمان کارخانه نوآوری

کد پستی: ۱۳۹۱۹۵۵۴۱۶

Info@Iranblockchain.org
@Iranblockchaincommunity
@Iran_blockchain

۱۴. نادیده گرفتن تجارب جهانی (MICA, IOSCO, FATF)

- نقد: سند فعلی هیچ ارجاعی به اصول بین‌المللی ندارد، درحالی‌که FATF و IOSCO بر تناسب با ریسک و MiCA بر شفافیت و کفایت سرمایه منطقی تأکید دارند.

• تبعات:

- قطع ارتباط ساختاری با نظام مالی بین‌الملل.
- عدم قابلیت پذیرش مقررات ایران در تعاملات خارجی.
- ایجاد خلأ قانونی که بعدها پرهزینه خواهد شد.

• پیشنهاد اصلاحی:

الحاق یک بخش «تطبيق بین‌المللی» در مقررات، با ذکر معیارهای FATF، IOSCO و MiCA.

۱۵. فقدان مکانیزم مشارکت ذی‌نفعان

- نقد: تنها اشاره به «اخذ نظر» شده، اما هیچ الزام به پاسخ‌گویی از سوی بانک یا انتشار عمومی نظرات وجود ندارد.

• تبعات:

- فرآیند مشورت فرمالیته خواهد بود.
- بی‌اعتمادی تشکلهای و فعالان به نهاد ناظر.
- ضعف در کیفیت مقررات به دلیل حذف تجربه عملی بخش خصوصی.

• پیشنهاد اصلاحی:

الزام بانک مرکزی به:

- انتشار عمومی کلیه نظرات دریافتی (با حذف اطلاعات محرمانه).
- ارائه پاسخ مکتوب به هر یک از موارد.
- تشکیل کمیته مشترک دائمی با حضور نمایندگان صنف.

۱۶. سایر تبعات پنهان پیش‌نویس

- فرار سرمایه انسانی: با سخت‌گیری غیرمنطقی در احراز صلاحیت مدیران، بسیاری از متخصصان کنار گذاشته می‌شوند.
- افزایش ریسک زیرزمینی: کاربران برای فرار از محدودیت‌ها به بازار سیاه رو می‌آورند.
- تضعیف نوآوری: استارت‌آپ‌ها و مدل‌های جدید کسب‌وکار (DeFi)، NFT، Web3 اساساً امکان فعالیت نخواهند داشت.
- وابستگی بانکی: همه سازوکارها (سپرده، ضمانت‌نامه، امین، درگاه پرداخت) به بانک‌ها گره خورده → تمرکز خطرناک.

۱۷. ماده ۵۹ - نادیده گرفتن سایر دستگاه‌ها و ایجاد نظام جرم‌انگاری غیرشفاف

- نقد: ماده ۵۹ بانک مرکزی را یگانه مرجع نظارت معرفی می‌کند، در حالی‌که نهادهایی چون مرکز ملی فضای مجازی، مرکز اطلاعات مالی، سازمان بورس و وزارت اقتصاد و امور دارایی و سایر هم به‌طور قانونی بازوهای نظارتی محسوب می‌شوند. نادیده گرفتن آنها مفایر اصل «تنظیم‌گری چندلایه» است.

انجمن فناوریان زنجیره بلوک
سازمان مردم نهاد
شماره ثبت: ۴۷۷۰۰

iranblockchain.org

همراه: ۰۹۳۶۶۶۸۲۴۸۸

تلفکس: ۰۷۱ - ۹۱۳۰۰۰۷۷

نشانی: تهران، بزرگراه امیر

سرلشکر حسین لشگری،

پلاک ۳۱، ساختمان کارخانه نوآوری

کد پستی: ۱۳۹۱۹۵۵۴۱۶

Info@iranblockchain.org
@iranblockchaincommunity
@Iran_blockchain

انجمن فناوریان زنجیره بلوک

سازمان مردم نهاد

غیردولتی، غیر انتفاعی، غیر سیاسی و داوطلبانه

شماره ثبت: ۴۷۷۰۰

تاریخ: ۱۴۰۲/۰۶/۱۰
شماره:
پیوست: لیست اول

- علاوه بر این، این ماده با اطلاق کلی خود مبنی بر تبعیت امور پیش‌بینی نشده از «قوانین و مقررات جاری کشور»، عملاً دامنه شمول قوانین کیفری موجود در حوزه ارز را به تمامی فعالیت‌های مرتبط با رمزارزها متمم می‌دهد. این تفسیر با اصل قانونی بودن جرائم و مجازات‌ها (اصل ۳۶ قانون اساسی و ماده ۲ قانون مجازات اسلامی) که مستلزم صراحت و عینیت قانونی است، در تعارض است. جرم انگاری یک فعالیت باید به روشنی و بدون ابهام در قانون بیان شود، نه از طریق یک ماده کلی در یک آیین‌نامه اداری.

تبعات:

- ایجاد تعارض نهادی و بی‌ثباتی حقوقی.
- بی‌اثر شدن صلاحیت‌های سایر سازمان‌ها.
- کاهش مشروعیت مقررات در جامعه و کسب‌وکارها.
- قرار گرفتن مدیران و فعالان حوزه رمزارز در معرض اتهامات کیفری گسترده و غیرمنتظره از جمله معاملات ارزی غیرمجاز (قانون پولی و بانکی)، فعالیت در بازار غیرمستقل پولی، قاچاق ارز و اختلال در نظام اقتصادی.
- ایجاد ناامنی حقوقی شدید و بازدارندگی برای سرمایه‌گذاری و نوآوری در این حوزه.
- تعارض با رویه‌های بین‌المللی که رمزارزها را عموماً در قالب دارایی یا کالا (و نه ارز) تنظیم می‌کنند.

پیشنهاد اصلاحی:

- پیش‌بینی کارگروه مشترک بین‌نهادی برای تنظیم‌گری رمزارزها و الزام به هماهنگی با سایر دستگاه‌ها.
- اصلاح این ماده به منظور شفافیت بیشتر و جلوگیری از تفسیرهای گسترده و غیرقابل پیش‌بینی.
- تصویب قانونی خاص و صریح توسط مجلس شورای اسلامی برای تعیین وضعیت حقوقی رمزارزها و فعالیت‌های مرتبط با آن، به جای اتکا به تفسیر از قوانین موجود.

۱۸ ماده ۵۷ - خودبینی قضایی بانک مرکزی

- نقد: این ماده بانک را در جایگاه قوه قضائیه نشانده و اجازه داده که با تشخیص خود، اقدام به تعلیق یا سلب صلاحیت کند. این امر فراتر از اختیارات قانونی یک نهاد اجرایی است.
- تبعات:
 - نقض اصل تفکیک قوا و امکان ابطال در دیوان عدالت.
 - ایجاد نااطمینانی حقوقی شدید برای کسب‌وکارها.
 - موجی از شکایات حقوقی علیه بانک.
- پیشنهاد اصلاحی: ایجاد کمیته شبه قضایی مستقل با حضور نماینده قوه قضائیه و مرکز ملی، و مشروط شدن اقدامات انضباطی بانک به رأی آن کمیته.

۱۹ ماده ۴۷ - حذف دارایی‌ها (Delisting)

- نقد: بانک اختیار حذف دارایی‌ها را بدون معیار مشخص و بدون مکانیزم اعتراض برای خود قائل شده است. این امر نه تنها غیرعملی بلکه مغایر حقوق مالکیت است.

انجمن فناوریان زنجیره بلوک
سازمان مردم نهاد
شماره ثبت: ۴۷۷۰۰

iranblockchain.org

همراه: ۰۹۳۶۶۶۸۲۴۸۸

تلفکس: ۰۲۱ - ۹۱۳۰۰۰۷۷

نشانی: تهران، بزرگراه امیر

سرلشکر حسین لشگری،

پلاک ۳، ساختمان کارخانه نوآوری

کد پستی: ۱۳۹۱۹۵۴۱۶

✉ info@iranblockchain.org

🌐 @iranblockchaincommunity

🐦 @iran_blockchain

تاریخ: ۱۳۹۶/۰۶/۱۵
شماره: -
پیوست: بدست اول

انجمن فناوریان زنجیره بلوک

سازمان مردم نهاد

غیردولتی، غیر انتفاعی، غیر سیاسی و داوطلبانه

شماره ثبت: ۴۷۷۰۰

• تبعات:

- بی اعتباری کامل بازار داخلی در برابر کاربران.
- نوسان شدید و بی ثباتی در بازار.
- موج شکایات حقوقی و از دست رفتن اعتماد عمومی.

• پیشنهاد اصلاحی:

- تعریف معیارهای شفاف برای delist (ریسک پولشویی، تهدید امنیتی، تقلب)
- الزام به انتشار عمومی دلایل حذف.
- اعطای حق اعتراض به کارگزاران در یک کمیته مستقل.
- تاثیر رای ۶۰ درصدی تشکل های علمی و تخصصی حوزه بلاکچین و رمزارزی (برآمده از نظر کارشناسی پژوهشگران جامعه)

۲۰ ماده ۴۵ - برداشت از نهاد امین

- نقد: این ماده برداشت رمزارز از نهاد امین را به صورت مبهم مطرح کرده و نقش کارگزار و امین را مخلوط کرده است. در عمل مشخص نیست فرایند برداشت کاربر چگونه و با چه مسئولیتی انجام می شود.

• تبعات:

- ایجاد اختلال در برداشت کاربران و افزایش نارضایتی.
- عدم امکان طراحی سیستم شفاف و audit trail.
- از بین رفتن استنادهای متقن قضایی و حتی عدم شفافیت برای قضات در رسیدگی به شکایات
- شروع خیل عظیم شکایات بی انتها و پرونده های مسدودی و بلا تکلیف

• پیشنهاد اصلاحی:

- امین: صرفاً وظیفه نگهداری و انتقال با دستور کارگزار.
- کارگزار: مسئول پاسخ گویی به کاربر و صدور دستور.
- تفکیک صریح این دو نقش در متن مقررات.

۲۱ ماده ۴۳ - محدودسازی تراکنش کاربران

- نقد: ماده ۴۳ با محدودسازی دارایی و تراکنش کاربران، عملاً حقوق مالکیت افراد را نقض می کند. این بند مشابه آن است که بانک سپرده بیش از سقف را دور بریزد.

• تبعات:

- هدایت مستقیم کاربران به بازار زیرزمینی و صرافی خارجی.
- نقض حق مالکیت مشروع دارایی.
- بی اعتمادی کامل به ساختار داخلی.

- پیشنهاد اصلاحی: استفاده از KYC/AML مبتنی بر سطح کاربر (سقف محدود برای سطح پایه، سقف بالاتر برای سطح احراز کامل)، نه محدودیت مطلق.

انجمن فناوریان زنجیره بلوک
سازمان مردم نهاد
شماره ثبت: ۴۷۷۰۰

iranblockchain.org

همراه: ۰۹۳۶۶۶۸۲۴۸۸

تلفکس: ۰۲۱ - ۹۱۳۰۰۰۷۷

نشانی: تهران، بزرگراه امیر

سرلشکر حسین لشگری،

پلاک ۱۳۱، ساختمان کارخانه نوآوری

کد پستی: ۱۳۹۱۹۵۵۴۱۶

Info@iranblockchain.org
@iranblockchaincommunity
@iran_blockchain

انجمن فناوریان زنجیره بلوک

سازمان مردم نهاد

غیردولتی، غیر انتفاعی، غیر سیاسی و داوطلبانه

شماره ثبت: ۴۷۷۰۰

تاریخ: ۱۴۰۲/۰۶/۱۵
شماره:
پیوست: پیوست اول

۲۲. ممنوعیت معاملات اهرمی و وام‌دهی

- نقد: ممنوعیت مطلق این خدمات، راه نوآوری در دیفای و بازارهای مالی دیجیتال را می‌بندد. در دنیا این خدمات با قواعد مدیریت ریسک و کفایت سرمایه ارائه می‌شوند، نه با ممنوعیت کامل.
- تبعات:
 - خروج کاربران حرفه‌ای و سرمایه‌گذاران نهادی از کشور.
 - مهاجرت نوآوری و استارت‌آپ‌های مرتبط.
 - از دست رفتن فرصت توسعه ابزارهای مالی مدرن.
- پیشنهاد اصلاحی:
 - تنظیم مقررات برای معاملات اهرمی (حداکثر لوریج مجاز، مدیریت مارجین).
 - چارچوب مشخص برای وام‌دهی با وثایق دیجیتال و گزارش شفاف.
 - ممنوعیت صرفاً در صورت عدم رعایت الزامات، نه به‌طور کلی.

۲۳. موضوعات کلیدی بازار و فناوری

الف. انتشار توکن‌های جدید

پیش‌نویس هیچ مقرره‌ای برای فرآیند ایجاد و انتشار توکن‌های داخلی ارائه نکرده است. نتیجه‌ی این خلأ، عقب‌ماندن بازار داخلی و در عمل سپردن ابتکار به ناشران خارجی است.

ب. اخذ اعتبار و وثیقه

الزام به وثیقه و تضامین بانکی سنتی با فناوری بلاکچین ناسازگار است. در DeFi، کاربر در کیف پول خود دارایی را وثیقه می‌گذارد و اعتبار می‌گیرد؛ قانون نمی‌تواند این مکانیسم غیرمتمرکز را متوقف کند. اگر مجوز بانک مرکزی چنین فعالیتی را منع کند، صرافی‌های داخلی مزیتی برای دریافت مجوز نخواهند داشت.

ج. نهاد امین

پیش‌بینی انتقال رمزارز به «نهاد امین» فاقد شفافیت درباره ماهیت، شرایط تأسیس، مسئولیت و تضمین امنیت دارایی‌هاست و در عمل اعتماد عمومی را تضعیف می‌کند.

د. کیف پول‌ها

محدودیت بر کیف پول‌های شخصی (self-custody) الزام به استفاده از کیف پول‌های تأییدشده با رویه جهانی ناسازگار است و اجرای آن عملاً ناممکن است.

هـ. تفاوت صرافی نوع اول و دوم

ویژگی	نوع اول	نوع دوم	نقد حقوقی
مبادله ریال/رمزپول	دارد	ندارد	محروم‌سازی نوع دوم از نیاز اصلی بازار
مبادله رمزپول/رمزپول	محدود	دارد	تقسیم‌بندی فاقد مبنای اقتصادی
خدمات وام و Staking	ممنوع	ممنوع	مانع رقابت با پلتفرم‌های خارجی
ساختار حقوقی	شرکت تضامنی	شرکت تضامنی	خلاف رویه جهانی؛ اغلب استارت‌آپ‌ها سهامی خاص‌اند

انجمن فناوریان زنجیره بلوک
سازمان مردم نهاد
شماره ثبت: ۴۷۷۰۰

iranblockchain.org

همراه: ۰۹۳۶۶۸۲۴۸۸

تلفکس: ۰۲۱ - ۹۱۳۰۰۵۷۷

نشانی: تهران، بزرگراه امیر

سرلشکر حسین لشگری،

پلاک ۳۱، ساختمان کارخانه نوآوری

کد پستی: ۱۳۹۱۹۵۵۴۱۶

info@iranblockchain.org

@iranblockchaincommunity

@iran_blockchain

انجمن فناوریان زنجیره بلوک

سازمان مردم نهاد

غیردولتی، غیر انتفاعی، غیر سیاسی و داوطلبانه

شماره ثبت: ۴۷۷۰۰

تاریخ: ۱۴۰۴/۰۶/۳۰
شماره: -
پیوست: پیوست اول

جمع‌بندی اولیه

بررسی‌های فوق نشان می‌دهد که پیش‌نویس در شکل فعلی، بیشتر از آنکه به سامان‌بخشی بازار کمک کند، زمینه‌ساز تمرکز قدرت در بانک‌ها، افزایش ریسک برای کاربران، حذف رقابت سالم و ایجاد انحصار است. پیشنهادهای اصلاحی بر اساس اصول «تناسب با ریسک، حذف رانت و انحصار، شفافیت و امکان اجراپذیری» ارائه شده است.

اجرای این پیشنهادها، علاوه بر کاهش هزینه‌های غیرضروری، باعث افزایش اعتماد عمومی، جذب سرمایه و جلوگیری از خروج دارایی‌ها به بازارهای خارجی خواهد شد. و شاهد تنظیمگری هوشمندانه خواهیم ولو اگر به سازمان‌های دیگر و یا با مشارکت از آنها رقم خورد و از این تنظیمگری متمرکزانه خارج شویم.

انجمن فناوریان زنجیره بلوک
سازمان مردم نهاد
شماره ثبت: ۴۷۷۰۰

iranblockchain.org

همراه: ۰۹۳۶۶۶۸۲۴۸۸

تلفکس: ۰۲۱ - ۹۱۳۰۰۰۷۷

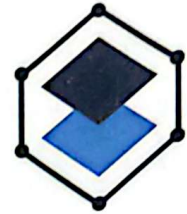
نشانی: تهران، بزرگراه امیر

سرلشکر حسین لشگری،

پلاک ۳۱، ساختمان کارخانه نوآوری

کد پستی: ۱۳۹۱۹۵۵۴۱۶

Info@iranblockchain.org
@iranblockchaincommunity
@Iran_blockchain

فصل دوم: تحلیل تبعاتی اجرای پیش نویس (تبعات اجرا بدون اصلاح)

(۱) کاربرد (مصرف کننده/سرمایه گذار خود)

مسیرهای اثر کلیدی

- محدودسازی تراکنش و منابع ورودی (۴۳م، سقف ۵۰ هزار یورو) ← کاهش دسترسی/انعطاف مالی، شکست نیازهای واقعی کاربر پریسک/حرفه‌ای.
- ابهام در برداشت از نهاد امین و آشفتگی نقش‌ها (۴۵م) ← ریسک «گیرکردن» برداشت، زمان‌های تسویه نامطمئن، صف‌های برداشت در بحران، از بین رفتن دارایی‌ها در ساختار متمرکز، ریسک فریز کامل حجم بالایی از دارایی‌ها و لو با پروتکل‌های امنیتی و لو رفتن کیف پول‌های کاربران تنها از یک مسیر مشخص.
- حذف ناگهانی دارایی‌ها (۴۷م) ← شوک زیان قیمتی، زیان تحقق نیافته به زیان تحقق یافته، ازدست رفتن امکان هج.
- انتقال ریسک‌های فرااختیاری به کاربر (۳۳م) + مسئولیت‌گذاری افراطی به مدیران (۲۸م) ← تناقض، عدم قطعیت جبران خسارت.
- وابستگی کامل به کانال‌های بانکی (۳۹م و تکالیف بانکی) ← نقاط انسداد بیشتر، مسدودسازی/تاخیرهای غیربازاری.

پیامدها

- کوتاه‌مدت (۶-۸ ماه): جهش استفاده از پلتفرم‌های خارجی/غیررسمی؛ شکاف قیمت خرید/فروش داخلی؛ افت عمق بازار و کیفیت اجرا؛ افزایش شکایات خرد.
- میان‌مدت (۶-۱۸ ماه): فرار کاربران حرفه‌ای، کاهش تنوع ابزارها (اهرم/وام‌دهی ممنوع)، افت امکان پوشش ریسک؛ رشد واسطه‌های غیرمجاز.
- بلندمدت: بی‌اعتمادی ساختاری به کانال داخلی؛ «دلاریزه» شدن ترجیحات نگهداری دارایی خارج از نظارت.

شاخص‌های سنجش پیشنهادی

- نسبت حجم معاملات خارجی کاربران ایرانی به داخلی، متوسط اسلیپیج/اسپرد داخلی، زمان برداشت متوسط/۹۵-پرسنتایل، سهم شکایات کاربری از کل تراکنش‌ها، نسبت کاربران سطح پیشرفته KYC به کل.

(۲) کسب و کار (کارگزار/پلتفرم/امین)

مسیرهای اثر کلیدی

- شکل حقوقی اجباری و پریسک (۱۵م شرکت تضامنی) ← ریسک شخصی نامحدود، ناتوانی در جذب سرمایه/مدیر حرفه‌ای.
- کف سرمایه‌های نامتوازن (۱۲م) + سپرده یا ضمانت سنگین (۳۰م PoR + مبهم (۲۶م) ← دو بار بستن نقدینگی، فشار جریان نقد.
- سقف فعالیت روزانه بر مبنای سرمایه (۳۱م) ← نامتجانس با ماهیت بازاری؛ خفه شدن نقدینگی در اوج بازار.
- انحصار در نگهداری (۴۵-۴۲م) و ابهام نقش امین ← قفل شدن مدل‌های عملیاتی متنوع؛ هزینه‌زایی/ریسک عملیاتی.
- اجبار اینماد/درگاه (۳۹م) ← تداخل رگولاتوری، توقف‌های غیرقابل پیش‌بینی.
- Delist بدون معیار و فرایند (۴۷م) ← شوک مقرراتی و ریسک دادخواهی زنجیره‌ای.

انجمن فناوریان زنجیره بلوک
سازمان مردم نهاد
شماره ثبت: ۴۷۷۰۰

iranblockchain.org

همراه: ۰۹۳۶۶۶۸۲۴۸۸

تلفکس: ۰۲۱-۹۱۳۰۰۰۷۷

نشانی: تهران، بزرگراه امیر

سرلشکر حسین لشگری،

پلاک ۳۱، ساختمان کارخانه نوآوری

کد پستی: ۱۳۹۱۹۵۵۴۱۶

info@iranblockchain.org
@iranblockchaincommunity
@iran_blockchain

انجمن فناوریان زنجیره بلوک

سازمان مردم نهاد

غیردولتی، غیر انتفاعی، غیر سیاسی و داوطلبانه

شماره ثبت: ۴۷۷۰۰

تاریخ: ۱۴۰۲/۰۶/۲۰
شماره: -
پیوست: ۲

پیامدها

- کوتاه مدت: خروج بازیگران کوچک/متوسط؛ وابستگی شدید به بانکها و امینهای محدود؛ کاهش نوآوری محصول.
- میان مدت: تمرکز بازار ($HHI \uparrow$)، شکنندگی عملیات (operational fragility)، افت حاشیه سود؛ تغییر اقلیم ریسک به «ریسک مقرراتی».
- بلند مدت: انحصار القایی، کند شدن چرخه سرمایه گذاری، برون سپاری نوآوری به خارج.

شاخص های سنجش پیشنهادی

- نرخ خروج/تعطیلی کارگزاران، سهم سه بازیگر برتر از حجم بازار، متوسط Days Cash on Hand، هزینه تطبیق به ازای هر تراکنش، تعداد رخدادهای توقف Delist/و زبان های وابسته.

۳) اقتصاد دیجیتال و کلان

مسیرهای اثر کلیدی

- محدودیت محصول/حجم و مهاجرت کاربر و کسب و کار ← «تشت تقاضا» به خارج و بزرگ شدن سایه اقتصاد زیرزمینی.
- تمرکزگرایی بانکی در یک بازار ذاتاً چابک ← ناکارایی تخصیص سرمایه و کندی نوآوری.
- شوک های مقرراتی (Delist، سقف ها) ← بی ثباتی انتظارات، افزایش پرمیوم ریسک کشور در حوزه Web3.

پیامدها

- کوتاه مدت: کاهش حجم داخلی، افزایش اختلاف قیمت با خارج؛ افت درآمد مالیاتی قابل ردیابی.
- میان مدت: رشد اشتغال غیررسمی، خروج سرمایه انسانی، کندی شکل گیری زنجیره ارزش Web3/AI/Fintech.
- بلند مدت: از دست رفتن پنجره فرصت اقتصاد دیجیتال، افزایش «هزینه سرمایه» برای هر پروژه فین تک.

شاخص های سنجش پیشنهادی

- شکاف قیمت داخلی/خارجی، سهم تراکنش های P2P غیررسمی، سهم مالیات های مرتبط از GDP، شاخص HHI بازار، نرخ اشتغال رسمی فین تک/هلاکچین.

۴) نظام حقوقی و قضایی

مسیرهای اثر کلیدی

- جانشینی شبه قضایی بانک (۵۷م) و نادیده گرفتن سایر نهادها (۵۹م) ← تعارض صلاحیت، تضعیف دادرسی منصفانه.
- Delist بدون معیار و فرایند اعتراض (۴۷م) ← ریسک ابطال تصمیمات، بار دعاوی جبران خسارت.
- تناقض در بار مسئولیت (۲۸م در برابر ۳۳م) ← عدم قابلیت اجرای منصفانه قراردادهای.
- تداخل مقررات (اینماد/بانکی/بازار سرمایه) ← تعارض آیین نامه ها و افزایش ارجاعات به دیوان.

انجمن فناوریان زنجیره بلوک
سازمان مردم نهاد
شماره ثبت: ۴۷۷۰۰

iranblockchain.org

همراه: ۰۹۳۶۶۶۸۲۴۸۸

تلفکس: ۰۲۱ - ۹۱۳۰۰۰۷۷

نشانی: تهران، بزرگراه امیر

سرلشکر حسین لشگری،

پلاک ۳۱، ساختمان کارخانه نوآوری

کد پستی: ۱۳۹۱۹۵۵۴۱۶

Info@iranblockchain.org
@iranblockchaincommunity
@iran_blockchain

انجمن فناوریان زنجیره بلوک

سازمان مردم نهاد

غیردولتی، غیر انتفاعی، غیر سیاسی و داوطلبانه

شماره ثبت: ۴۷۷۰۰

تاریخ: ۱۴۰۴/۰۶/۳۰
شماره: -
پوسته: (دولت-دولت)
-

پیامدها

- کوتاه مدت: افزایش پرونده های شکایت علیه کارگزاران/بانک؛ دستورات موقت؛ عدم قطعیت اجرای مقررات.
- میان مدت: شکل گیری رویه های قضایی متعارض؛ فرسایش اعتبار تصمیمات اداری.
- بلند مدت: تقویت «ریسک حقوقی کشور» در حوزه دارایی های دیجیتال.

شاخص های سنجش پیشنهادی

- تعداد/شد دعاوی مرتبط، نسبت احکام ابطال/تأیید در دیوان عدالت، متوسط زمان حل اختلاف کاربر-کارگزار-بانک، تعداد تعارضات مقرره ای ثبت شده.

۵) وجهه و روابط بین المللی

مسیرهای اثر کلیدی

- عدم انطباق با اصول «تناسب و ریسک محوری» و رویه های شفاف (FATF/IOSCO/MICA) - «پیام منفی به هم تان/ارزپایان».
- تمرکز بانکی و اختیارات غیر شفاف/Delist/تعلیق - «قوانین محافظه کارانه/حذفی از نوآوری مالی».
- بی توجهی به ریسک های فرااختیاری (OFAC) در سازوکار جبران - «تصور «تحمیل ریسک بدون پشتوانه به کاربر»».

پیامدها

- کوتاه مدت: کاهش تمایل بازیگران خارجی به همکاری فنی/سرمایه ای؛ هزینه های تطبیق برون مرزی.↑
- میان مدت: انزوای اکوسیستم داخلی Web3؛ از بین رفتن فرصت های شراکت دانش بنیان.
- بلند مدت: حک شدن تصویر «محیط مقرراتی غیر قابل پیش بینی»، افزایش هزینه ورود شریک خارجی.

شاخص های سنجش پیشنهادی

- تعداد مشارکت های بین المللی منعقد/نوشده، هزینه تطبیق Cross-border per project، تعداد محصولات مشترک برون مرزی، رتبه های ریسک ادراکی بخش فین تک.

۶) اتحادیه ها، تشکلهای و بخش خصوصی

مسیرهای اثر کلیدی

- کنار گذاشتن نقش نهادهای صنفی و مشورت مؤثر (م ۵۹) و فرآیند نظرخواهی (شکلی) - «تضعیف «سرمایه اجتماعی تنظیم گری»».
- انحصار القایی از مسیر سرمایه/سپرده/امین/درگاه - «حذف رقابت، بی انگیزگی مشارکت صنفی».
- ممنوعیت ابزارهای نوآوری (اهرم/وام دهی) - «عقیم سازی پروژه های مشترک صنف-حاکمیت».

انجمن فناوریان زنجیره بلوک
سازمان مردم نهاد
شماره ثبت: ۴۷۷۰۰

iranblockchain.org

همراه: ۰۹۳۶۶۸۲۴۸۸

تلفکس: ۰۲۱ - ۹۱۳۰۰۰۷۷

نشانی: تهران، بزرگراه امیر

سرلشکر حسین لشگری،

پلاک ۳۱، ساختمان کارخانه نوآوری

کد پستی: ۱۳۹۱۹۵۵۴۱۶

info@iranblockchain.org

@iranblockchaincommunity

@iran_blockchain

تاریخ: ۱۴۰۲/۰۶/۲۵
شماره: -
پیوست: (دو)

انجمن فناوریان زنجیره بلوک

سازمان مردم نهاد

غیردولتی، غیر انتفاعی، غیر سیاسی و داوطلبانه

شماره ثبت: ۴۷۷۰۰

پیامدها

- کوتاه مدت: کاهش تمایل به مشارکت در تدوین مقررات؛ واگرایی منافع ذی‌نفعان؛ افزایش بی‌ثباتی‌های اعتراضی.
- میان مدت: فروپاشی مسیر SRO/ خودتنظیمگری؛ کاهش کیفیت استانداردهای عملیاتی به دلیل عدم مالکیت اجتماعی.
- بلندمدت: قفل شدن گفت‌وگو و تکرار چرخه‌های «مقرره‌گذاری-ابطال-تعلیق»؛ اتلاف سرمایه نهادی.

شاخص‌های سنجش پیشنهادی

- تعداد جلسات رسمی مشترک ناظر-صنف، نرخ مشارکت کتبی شکل‌ها در فرایندها، زمان پاسخ‌گویی رسمی به نظرات صنفی، تعداد استانداردهای صنفی پذیرفته‌شده.

ماتریس ریسک تجمیعی (برد-شدت)

حوزه	احتمال	شدت	ریسک کلیدی
کاربر	بالا	بالا	خروج به بازار خارجی/ زیرزمینی، بی‌اعتمادی پایدار
کسب‌وکار	بالا	بالا	تمرکز، ورشکستگی نقدینگی، توقف نوآوری
اقتصاد کلان	متوسط ↑	بالا	نشت تقاضا/ مالیات، کندی رشد اقتصاد دیجیتال
حقوقی-قضایی	متوسط	بالا	سیل دعاوی، ابطال مقررات
بین‌المللی	متوسط	متوسط ↑	انزوای فناوری، هزینه تطبیق بالا
تشکل‌ها/ بخش خصوصی	بالا	متوسط ↑	فروپاشی SRO و سرمایه اجتماعی

جمع‌بندی تبعاتی (پیام روشن به تصمیم‌گیر)

- (۱) اجرای متن فعلی، نه تنها به «تظم» منجر نمی‌شود، بلکه ریسک‌های سیستماتیک جدید می‌سازد: تمرکز بانکی، عدم قطعیت حقوقی، خروج کاربر و سرمایه.
- (۲) مهم‌ترین کانال زیان، Delist بدون معیار (۴۷م)، سقف‌های نامتناسب (۳۱م)، سقف ۵۰ هزار یورو، شکل حقوقی تضامنی (۱۵م)، الزامات سرمایه/اسپرده (۱۲م، ۳۰م)، و ابهام در نقش امین/برداشت (۴۵م) است.
- (۳) در این آرایش، «هزینه اجتماعی» مقرر از «فایده» آن به مراتب بیشتر است: بازار رسمی کوچک می‌شود، بازار غیررسمی بزرگ، و ظرفیت نوآوری کشور عقیم.
- (۴) بدون RIA واقعی، مشارکت بین‌نهادی (۵۹م)، و رویکرد ریسک‌محور، تصویب این متن عملاً به چرخه «تصویب-تعلیق-اصلاح» و فرسایش اعتماد عمومی خواهد انجامید.

انجمن فناوریان زنجیره بلوک
سازمان مردم نهاد
شماره ثبت: ۴۷۷۰۰

iranblockchain.org

همراه: ۰۹۳۶۶۸۲۴۸۸

تلفکس: ۰۲۱ - ۹۱۳۰۰۰۷۷

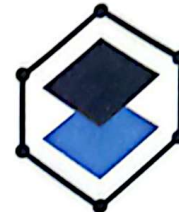
نشانی: تهران، بزرگراه امیر

سرلشکر حسین لشگری،

پلاک ۳۱، ساختمان کارخانه نوآوری

کد پستی: ۱۳۹۱۹۵۵۴۱۶

Info@Iranblockchain.org
@Iranblockchaincommunity
@Iran_blockchain

فصل سوم: ضمیمه سیاستی

چک لیست ارزیابی اثرات مقررات پیش نویس ضوابط کارگزاران رمزیول (مطابق اصول OECD و تجارب بین المللی)

۱. تعریف مسئله و هدف مقرر

- مسئله مورد ادعا: بی نظمی بازار دارایی های دیجیتال و ریسک برای کاربران.
- هدف اعلامی: سامان دهی بازار، حفاظت از کاربر، ایجاد چارچوب نظارتی.
- مشکل: هدف تعریف شده کلی است و بدون سنج مشخص (KPIs)، هیچ «معیار موفقیت» تعیین نشده است.

۲. شناسایی ذی نفعان

- کاربران خرد و حرفه ای → امنیت دارایی، سهولت دسترسی، شفافیت.
- کسب و کارهای کارگزاری → امکان فعالیت پایدار، جذب سرمایه، نوآوری.
- نهادهای حاکمیتی → (بانک مرکزی، مرکز ملی فضای مجازی، FIU، سازمان بورس، شورای رقابت، وزارت اقتصاد، وزارت ارتباطات، نهادهای انتظامی و ...) کنترل ریسک سیستمیک، جلوگیری از سوءاستفاده مالی.
- جامعه و اقتصاد کلان → اشتغال، سرمایه گذاری، اعتماد عمومی.

مشکل: سند فعلی مشارکت واقعی هیچ کدام از ذی نفعان را تضمین نکرده و آنها را در فرآیند نظرخواهی صرفاً به «ارسال نظر» محدود کرده است.

۳. گزینه های سیاستی (Policy Options)

۱. وضع موجود (Status Quo): ادامه فعالیت بدون مقرر جامع، نظارت موردی.
۲. مقرر پیشنهادی بانک (Draft): سخت گیرانه، متمرکز بر بانک ها، تضامنی بودن، سرمایه سنگین.
۳. گزینه تناسبی (Proportionate Regulation): چارچوب مبتنی بر ریسک، سرمایه پله ای، مشارکت چند نهادی، مسئولیت تفکیک شده.
۴. گزینه ترکیبی (Hybrid): اجرای تدریجی مقرر با ارزیابی دوره ای + تشکیل شورای مشورتی و بازوی اجرایی + نهاد صنفی خودتنظیم گر (SRO) در کنار بانک.

مشکل: بانک صرفاً گزینه ۲ را مطرح کرده و هیچ گونه بررسی تطبیقی یا سناریوی جایگزین ارائه نداده است.

۴. تحلیل هزینه-فایده (Cost-Benefit Analysis)

- کاربران:
 - سود احتمالی: افزایش ظاهر شفافیت.
 - هزینه واقعی: محدودیت تراکنش، ریسک بلوکه شدن، خروج به بازار خارجی.
- کسب و کارها:

انجمن فناوریان زنجیره بلوک
سازمان مردم نهاد
شماره ثبت: ۴۷۷۰۰

iranblockchain.org

همراه: ۰۹۳۶۶۶۸۲۴۸۸

تلفکس: ۰۲۱ - ۹۱۳۰۰۰۷۷

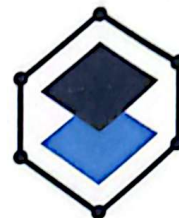
نشانی: تهران، بزرگراه امیر

سرلشکر حسین لشگری،

پلاک ۳۱، ساختمان کارخانه نوآوری

کد پستی: ۱۳۹۱۹۵۵۴۱۶

Info@iranblockchain.org
@iranblockchaincommunity
@Iran_blockchain

انجمن فناوریان زنجیره بلوک

سازمان مردم نهاد

غیردولتی، غیر انتفاعی، غیر سیاسی و داوطلبانه

شماره ثبت: ۴۷۷۰۰

تاریخ: ۱۴۰۴/۰۶/۲۰
شماره: -
پیوست: دوپست سه

- سود/احتمالی: رسمیت بخشی.
- هزینه واقعی: سرمایه و سپرده سنگین، مسئولیت تضامنی، توقف نوآوری، ریسک ورشکستگی، انحلال، تقویت بازار زیرزمینی و شروع فعالیت غیررسمی کسب و کارها.
- نهادهای حاکمیتی:
 - سود/احتمالی: افزایش قدرت کنترل بانک.
 - هزینه واقعی: افزایش بار حقوقی (شکایات، ابطال مقررات)، تضعیف هماهنگی نهادی، بی‌اعتمادی اجتماعی.
- اقتصاد کلان:
 - سود/احتمالی: ظاهراً ثبات بیشتر.
 - هزینه واقعی: خروج سرمایه/نیروی انسانی، رشد اقتصاد زیرزمینی، کاهش نوآوری.

۵. تحلیل ریسک‌ها و جابجایی ریسک (Risk Transfer)

- ریسک عملیاتی: از کارگزار به مدیران (م۲۸).
- ریسک فرااختیاری (OFAC/تحریم): از نهاد ناظر به کاربر (م۳۳).
- ریسک نقدینگی: از سیستم بانکی به کارگزار (م۳۰).
- ریسک حقوقی: از دولت به قوه قضائیه (م۵۷ - ولی بدون طی مراحل قضایی).
- نتیجه: انتقال یک‌سویه ریسک‌ها به بازیگران ضعیف‌تر (کاربر و کسب‌وکار)، بر خلاف اصول تنظیم‌گری.

۶. آثار مقایسه‌ای با تجربه‌های بین‌المللی

- FATF: تأکید بر تناسب و رویکرد مبتنی بر ریسک؛ نه ممنوعیت مطلق.
- IOSCO: شفافیت در Delist و مکانیزم اعتراض؛ نه اختیار مطلق ناظر.
- MiCA (EU): کف سرمایه معقول + بیمه و صندوق جبران خسارت؛ نه سرمایه نجومی یا مسئولیت تضامنی.

۷. نتیجه‌گیری RIA

- پیش‌نویس فعلی فاقد تحلیل RIA است و اگر بدون اصلاح تصویب شود، هزینه‌های اجتماعی و اقتصادی آن بر منافع ادعایی می‌چربد.
- گزینه تناسبی (Proportionate Regulation) یا ترکیبی، از نظر هزینه-فایده برتر است.
- اجرای سند پیشنهادی بدون RIA، نقض آشکار اصول سیاست‌گذاری OECD و مغایر اصل مشارکت مؤثر ذی‌نفعان خواهد بود.

پیشنهاد:

بانک مرکزی موظف شود پیش از هرگونه تصویب، RIA کامل شامل گزینه‌های جایگزین، تحلیل کمی اثرات و سنجه‌های موفقیت منتشر کند.

انجمن فناوریان زنجیره بلوک
سازمان مردم نهاد
شماره ثبت: ۴۷۷۰۰

iranblockchain.org

همراه: ۰۹۳۶۶۶۸۲۴۸۸

تلفکس: ۰۲۱ - ۹۱۳۰۰۰۷۷

نشانی: تهران، بزرگراه امیر

سرلشکر حسین لشگری،

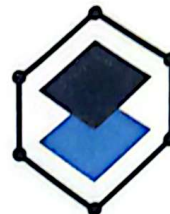
پلاک ۳۱، ساختمان کارخانه نوآوری

کد پستی: ۱۳۹۱۹۵۵۴۱۶

info@iranblockchain.org

@iranblockchaincommunity

@iran_blockchain

فصل چهارم: جدول تطبیق با استانداردهای بین المللی (FATF / IOSCO / MiCA)

محور	انتظار بین المللی	رفتار پیش نویس فعلی	شکاف (Gap)	اصلاح پیشنهادی
رویکرد مقررات گذاری	FATF: ریسک محور (-Risk based) تناسب با ماهیت کسب و کار.	قالب سنگین و یکسان برای همه؛ شرط های سفت و سخت بدون تفکیک ریسک.	عدم تناسب؛ هزینه های ثابت بالا برای همه بازیگران.	مقررات پلکانی بر مبنای ریسک عملیاتی، حجم ترانکشن و AUM، ارزیابی دوره های.
کفایت سرمایه	MiCA: کفایت سرمایه معقول + ابزارهای مکمل (بیمه/صندوق جبران).	حداقل سرمایه های بسیار بالا و ثابت؛ همزمان سپرده/ضمانت سنگین.	«دو بار» بستن نقدینگی و سد ورود رقابتی.	سرمایه پله ای + بیمه مسئولیت/صندوق جبران؛ حذف سپرده اجباری عمومی.
حاکمیت شرکتی	MiCA/IOSCO: مسئولیت پذیری معقول مدیران، سازوکارهای کنترل داخلی.	شرکت تضامنی؛ مسئولیت نامحدود مدیران.	بازدارنده جذب سرمایه و مدیر حرفه ای؛ ریسک حقوقی شدید.	اشکال حقوقی متعارف (سهامی خاص/سهامی عام) + حاکمیت شرکتی تقویت شده.
حفاظت از مشتری	MiCA/IOSCO: تفکیک دارایی مشتری، بیمه/صندوق، افشای ریسک روشن.	انتقال ریسک فرااختیاری به کاربر؛ ابهام در برداشت از delist ناگهانی.	کاهش اعتماد، خطر گیر کردن برداشت و زیان های ناگهانی. تمرکز دارایی ها در یک صندوق و فریز و ریسک تحریم نهاد امین	تعریف روشن نقش امین/کارگزار، SLA برداشت، بیمه/صندوق جبران، فرایند delist شفاف، غیرمتمرکز سازی و واگذاری مسئولیت به صرافی ها
AML/CFT	FATF: KYC لایه ای، نظارت متناسب، تمرکز بر ریسک های واقعی.	سقف های مطلق و محدودیت های کلی؛ اتکا به ابزار غیر تخصصی (مثل اینماد).	فشار بی تناسب بر کاربران سالم؛ دورزدن به بازار غیررسمی.	KYC/AML چندسطحی؛ سقف ها برحسب سطح احراز و ارزیابی منبع وجوه.
مجوزدهی و نظارت	IOSCO: معیارهای شفاف، حق اعتراض، تناسب با فعالیت.	معیارهای مبهم؛ اختیارات گسترده بدون رویه اعتراض مؤثر.	نااطمینانی مقرراتی و ریسک رانت.	معیارهای عمومی صدور/لغو مجوز، سازوکار اعتراض و بازبینی مستقل.
فهرست گذاری/حذف دارایی	IOSCO/MiCA: معیارهای عمومی، افشای دلایل، حق تجدیدنظر.	حذف (delist) بدون معیار شفاف و بدون فرایند اعتراض.	شوک مقرراتی، نوسان و دعاوی حقوقی.	چارچوب شفاف معیارها، اعلان عمومی، کمیته مستقل و فرایند اعتراض. و نظر کارشناسی تشکل های علمی

انجمن فناوریان زنجیره بلوک
سازمان مردم نهاد
شماره ثبت: ۴۷۷۰۰

iranblockchain.org

همراه: ۰۹۳۶۶۶۸۲۴۸۸

تلفکس: ۰۲۱ - ۹۱۳۰۰۰۷۷

نشانی: تهران، بزرگراه امیر

سرلشکر حسین لشگری،

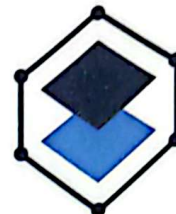
پلاک ۳۱، ساختمان کارخانه نوآوری

کد پستی: ۱۳۹۱۹۵۵۴۱۶

info@iranblockchain.org

@iranblockchaincommunity

@iran_blockchain

انجمن فناوریان زنجیره بلوک

سازمان مردم نهاد

غیردولتی، غیر انتفاعی، غیر سیاسی و داوطلبانه

شماره ثبت: ۴۷۷۰۰

تاریخ: ۱۴۰۴/۰۶/۳۰

شماره:

پیوست: ۲۱

نگهداری (Custody)	MiCA: مجوز Custodian با الزامات فنی/ایمه/تفکیک دارایی.	امین میهم؛ انحصار بالقوه؛ نقش‌ها مخلوط.	ریسک عملیاتی و انحصار؛ هزینه بالا.	چارچوب مجوز رقابتی امین، تفکیک سرد/گرم، بیمه اجباری، نقش‌ها شفاف. واگذاری به صرافی‌ها
اثبات ذخایر (PoR)	PoR: Best Practice رمزنگاری شده + حسابرسی مستقل، استاندارد فنی روشن.	الزام PoR بدون استاندارد؛ همزمان سپرده/ضمانت سنگین.	ناکارایی و هزینه مضاعف؛ ریسک «صورت‌سازی».	استاندارد فنی PoR (Merkle-) tree + حسابرسی ادواری و حذف سپرده عمومی.
محصولات و نوآوری	IOSCO: اجازه نوآوری تحت کنترل ریسک (اهرم/وام‌دهی با محدودیت).	ممنوعیت مطلق اهرم/وام‌دهی.	خروج کاربر حرفه‌ای و نوآوری به پلتفرم‌های خارجی.	مجاز بودن مشروط گزارش (ریسک).
سقف فعالیت/حجم	Risk-based وابسته به نقدینگی/VAR، نه سرمایه ثبتی.	سقف روزانه بر مبنای سرمایه ثبتی/امیانگین عمده.	خفه شدن نقدینگی و کارکرد بازارساز.	سقف‌های پویا بر مبنای VAR، نقدینگی، استرس‌تست و کیفیت اجرا.
مشارکت ذی‌نفعان	OECD/IOSCO: مشورت مؤثر، پاسخ‌گویی به نظرات، RIA پیش از تصویب.	نظرخواهی شکلی با ددلاین کوتاه؛ بدون RIA و پاسخ‌گویی.	از دست رفتن «سرمایه اجتماعی» مقررات.	الزام RIA، تمدید مهلت، انتشار پاسخ بنده‌بند، کارگروه مشترک دائمی.
رقابت و ضدانحصار	OECD/Competition: جلوگیری از تمرکز، دسترسی عادلانه به زیرساخت.	تمرکز بر بانک/امین محدود؛ گره‌زدن به اینماد/کانال بانکی.	انحصار القایی و سد ورود.	فرآیند مجوز رقابتی، بی‌طرفی، زیرساختی، نظارت شورای رقابت. ایجاد شورا خارج از بانک
هم‌ترازی برون‌مرزی	MiCA/IOSCO: قابلیت تعامل، واژگان و طبقه‌بندی درست (CBDC ≠ کریپتو)	خلط «رمزبول» با «رمزدارایی»، ابهام تعاریف.	عدم سازگاری حقوقی و فنی با جهان.	تفکیک مفاهیم (CBDC/کریپتو/اوراق توکنیزه) واژگان منطبق با استاندارد.

انجمن فناوریان زنجیره بلوک
سازمان مردم نهاد
شماره ثبت: ۴۷۷۰۰

iranblockchain.org

همراه: ۰۹۳۶۶۶۸۲۴۸۸

تلفکس: ۰۲۱ - ۹۱۳۰۰۵۷۷

نشانی: تهران، بزرگراه امیر

سرلشکر حسین لشگری،

پلاک ۳۱، ساختمان کارخانه نوآوری

کد پستی: ۱۳۹۱۹۵۵۴۱۶

info@iranblockchain.org

@iranblockchaincommunity

@iran_blockchain

تاریخ: ۱۴۰۴/۰۶/۳۰

شماره: -

پدوست: (درج شده)

ارزیابی امنیتی، قضایی و تحریم پیش نویس «ضوابط کارگزاران رمزیبول»

خلاصه مدیریتی

پیش نویس فعلی، هم زمان در سه جبهه تحریم / ریسک های فرااختیاری، امنیت سایبری / عملیاتی و دادرسی / صلاحیت قضایی کاستی های بنیادین دارد:

- ریسک فریز / فلگ دارایی ها و second-order sanctions ندادیده گرفته شده و هیچ سازوکار جبران (compensation) یا «قوه قاهره تحریمی» پیش بینی نشده است.
- معماری تمرکز نگر داری (Custody) نقاط تکی شکست (Single Points of Failure) ایجاد می کند و ریسک های «تفوذ درونی / زنجیره تأمین» را بالا می برد.
- اختیارات شبه قضایی برای بانک (تعطیل / حذف دارایی / مجازات اداری) بدون دادرسی منصفانه، موجی از دعاوی و تمارض صلاحیت می سازد.

نتیجه محتمل: افزایش شدید هزینه های اجتماعی / حقوقی، بی اعتمادی سیستمی، و انباشت پرونده ها در پلیس فتا و دادستانی. و مراجع جهانی

(1) تحلیل تحریم و ریسک های فرااختیاری (Sanctions/OFAC Risk)

اشکالات کلیدی

- انتقال ریسک به کاربر و کارگزار: با وجود الزام به نهاد امین و تمرکز نگر داری، پیش نویس هیچ تعهد جبرانی در صورت فریز برونزا (تحریم، blacklisting شرکت های خارجی، رهگیری vendor) مقرر نکرده است.
- عدم توجه به Force Majeure تحریمی: نه در متن مجوز، نه در رابطه امین-کارگزار-کاربر.
- Delist بدون معیار شفاف: حذف ناگهانی دارایی ها می تواند به عنوان «پذیرش ضمنی فشار تحریمی» تلقی شود و به اثر سرریز (spillover) روی سایر دارایی ها منجر گردد.
- وابستگی به کانال های بانکی داخلی: ریسک هم بستگی (correlated risk) در رخداد های تحریمی، امکان «قفل نقدینگی» را بالا می برد.

تبعات مستقیم

- فریز / فلگ ناگهانی دارایی کاربران و صف های برداشت؛
- دود شدن پوشش ریسک (هج) به دلیل حذف دارایی / تعلیق نماد؛
- مسئولیت ناپذیری نهادی: همه بار زیان بر دوش کاربر / اکسپوزر.

توصیه های اصلاحی

۱. چارچوب Delist شفاف با حق اعتراض و «دوره تنفس» برای خروج منظم کاربر از دارایی های در معرض تحریم تنها پس از نظر کارشناسی بخش خصوصی متخصص و کارگروه علمی بخش خصوصی.
۲. تعیین SLA برداشت بحرانی و مسیرهای جایگزین تسویه در سناریو تحریم.
۳. ایجاد عدم تمرکز و واگذاری نگر داری دارایی ها در هر صرافی به صورت مجزا با پروتکل های نگر داری و سایبری

انجمن فناوریان زنجیره بلوک
سازمان مردم نهاد
شماره ثبت: ۴۷۷۰۰

iranblockchain.org

همراه: ۰۹۳۶۶۶۸۲۴۸۸

تلفکس: ۰۲۱ - ۹۱۳۰۰۰۷۷

نشانی: تهران، بزرگراه امیر

سرلشکر حسین لشگری،

پلاک ۳۱، ساختمان کارخانه نوآوری

کد پستی: ۱۳۹۱۹۵۵۴۱۶

info@iranblockchain.org

@iranblockchaincommunity

@iran_blockchain

تاریخ: ۱۳۹۴/۰۵/۱۵
شماره: -
پیوست: لیست پیوست

انجمن فناوریان زنجیره بلوک

سازمان مردم نهاد

غیردولتی، غیر انتفاعی، غیر سیاسی و داوطلبانه

شماره ثبت: ۴۷۷۰۰

(۲) ارزیابی امنیتی (Cyber/Operational Security)

اشکالات کلیدی

- تمرکز اجباری نگاه داری (مواد ۴۲-۴۵) → ایجاد «Honeypot» داده و دارایی؛ جذابترین هدف برای مهاجم بیرونی/داخلی.
- ابهام نقش‌ها بین امین/کارگزار (م ۴۵) → خلأ پاسخ‌گویی در رخداد امنیتی.
- عدم الزام به استانداردهای امنیتی مرجع (SOC ۲/ ISO ۲۷۰۰۱/ رمزنگاری HSM/ MPC Wallets/ Segregation سرد-گرم)

سناریوهای خطر

- نفوذ داخلی (Insider) در امین/کارگزار؛
- Compromise زنجیره تأمین (کتابخانه، کیف پول، امضای دیجیتال)؛
- باج‌افزار/حمله مهندسی اجتماعی به تیم‌های عملیاتی؛
- هم‌زمانی رخداد امنیتی با موج برداشت (Bank-run کریپتویی)

توصیه‌های اصلاحی

۱. الزام معماری تفکیک‌شده Custody (MPC یا HSM با Threshold Signatures) Cold/Warm Segregation و Two-person rule برای عملیات کلیدی.
۲. گواهی‌نامه‌های امنیتی اجباری (SOC ۲/ ISO ۲۷۰۰۱) و Red-Team سالاته با گزارش به ناظر.
۳. جزءنگاری SLA امنیتی: زمان شناسایی، مهار، بازیابی، و گزارش‌دهی حادثه. (MTTD/MTTR)
۴. Bounded Responsibility: تفکیک شفاف مسئولیت امنیتی امین و کارگزار در متن آیین‌نامه و قرارداد.

(۳) ارزیابی قضایی/دادرسی و صلاحیت‌ها

اشکالات کلیدی

- اختیارات شبه قضایی بانک (م ۵۷) بدون مرجع بی‌طرف → تعارض با اصول دادرسی منصفانه و احتمال ابطال در دیوان عدالت.
- Delist بدون فرآیند اعتراض (م ۴۷) → تضییع حقوق مالکیت و افزایش دعاوی.
- تناقض بار مسئولیت (م ۲۸ VS م ۳۳) → ابهام در تقصیر/تضمین و غیرممکن شدن جبران منصفانه.
- تداخل مقررات (اینماد/بانکی/بازار سرمایه) → بروز دعاوی صلاحیتی و افزایش ارجاعات.

پیامدهای قضایی

- انفجار پرونده‌ها در پلیس فتا و دادسراها (دعاوی کثیر از سمت کاربران/کارگزاران)
- دستورات موقت قضایی برای توقف/Delist تعلیق‌های اداری؛
- رویه‌های متعارض در محاکم و بی‌ثباتی حقوقی.

انجمن فناوریان زنجیره بلوک
سازمان مردم نهاد
شماره ثبت: ۴۷۷۰۰

iranblockchain.org

همراه: ۰۹۳۶۶۶۸۲۴۸۸

تلفکس: ۰۲۱ - ۹۱۳۰۰۰۷۷

نشانی: تهران، بزرگراه امیر

سرلشکر حسین لشگری،

پلاک ۳۱، ساختمان کارخانه نوآوری

کد پستی: ۱۳۹۱۹۵۵۴۱۶

info@iranblockchain.org
@iranblockchaincommunity
@iran_blockchain

انجمن فناوریان زنجیره بلوک

سازمان مردم نهاد

غیر دولتی، غیر انتفاعی، غیر سیاسی و داوطلبانه

شماره ثبت: ۴۷۷۰۰

تاریخ: ۱۳۹۴/۰۴/۱۵
شماره: -
پیوست: لیست بیم

توصیه های اصلاحی

۱. تشکیل کمیته شبه قضایی مستقل (قوه قضائیه + مرکز ملی + نماینده تشکل ها)؛ لازم الاجرا بودن آرای آن پیش از هر اقدام اداری شدید.
۲. تدوین فرآیند اعتراض چند مرحله ای (Administrative Review → Independent Panel → Judicial Review)
۳. اصل تناسب و قطعیت حقوقی: هر محدودیت باید معیار، زمان، و امکان تجدید نظر داشته باشد.
۴. پیش نویس قراردادهای تیپ امین-کارگزار-کاربر با بندهای مسئولیت/جبران.

(۴) جدول تداخل نهادی و پیامدها (امنیتی-قضایی-تحریمی)

نهاد/مرجع	دغدغه اصلی	تداخل با پیش نویس	پیامد برای کاربر	پیامد برای کسب و کار	ریسک نهادی/حاکمیتی
وزارت اطلاعات (واجب)	سوءاستفاده مجرمانه، تأمین مالی غیرقانونی	تمرکز Custody بدون استاندارد؛ Delist مبهم	فریز/فلگ ناگهانی، سردرگمی حقوقی	توقف سرویس، فرار کاربر	افزایش پرونده های امنیتی مبتنی بر ظن/ابهام
پلیس فتا	کلاهبرداری/فیشینگ/نفوذ	ابهام نقش امین/کارگزار؛ نبود SLA گزارش حادثه	تاخیر در رسیدگی و استرداد	سیل شکایات، مسئولیت نامشخص	انفجار ورودی پرونده ها، اطلاع رسیدگی
سازمان اطلاعات سپاه/امنیت اقتصادی	جرایم سازمان یافته/تلاطم بازار	سقف ها/Delist های ناگهانی؛ مهاجرت نقدینگی	افزایش بازار غیررسمی	دور زدن مقررات، فعالیت زیرزمینی	دشواری پایش واقعی بازار
مرکز ملی فضای مجازی	حکمرانی داده/نواوری	منع نواوری	محرومیت از خدمات نو	تعطیلی مدل های کسب و کار	کاهش سرمایه اجتماعی تنظیم گری
قوه قضائیه/دادستانی کل	دادرسی منصفانه	اختیارات شبه قضایی بانک، فقدان اعتراض	بلا تکلیفی حقوقی	نااطمینانی مقرراتی	احکام متعارض، ابطال مقررات
مرکز اطلاعات مالی (FIU)	AML/CFT کارآمد	سقف های مطلق به جای RBA	فشار بر کاربر سالم	هزینه تطبیق بالا، بی اثر بر مجرم حرفه ای	کاهش اثربخشی مبارزه با پولشویی
شورای رقابت	ضدانحصار	امین محدود/بانک محور، سرمایه نجومی	انتخاب محدود، هزینه بالاتر	تمرکز بازار، سد ورود	ساخت انحصار ساختاری
بانک مرکزی	کنترل ریسک سیستمی	جمع مجوزدهی/مجازات بدون مسئولیت	فقدان مرجع پاسخگو	تغییر اقلیم ریسک به مقرراتی	مسئولیت گریزی نهادی (پرریسک برای کشور)

انجمن فناوریان زنجیره بلوک
سازمان مردم نهاد
شماره ثبت: ۴۷۷۰۰

iranblockchain.org

همراه: ۰۹۳۶۶۶۸۲۴۸۸

تلفکس: ۰۲۱-۹۱۳۰۰۰۷۷

نشانی: تهران، بزرگراه امیر

سرلشکر حسین لشگری،

پلاک ۳۱، ساختمان کارخانه نواوری

کد پستی: ۱۳۹۱۹۵۵۴۱۶

info@iranblockchain.org
@iranblockchaincommunity
@iran_blockchain

تاریخ: ۱۳۹۴/۰۶/۲۸
شماره: -
پیوست: بیست و یکم

انجمن فناوریان زنجیره بلوک

سازمان مردم نهاد

غیردولتی، غیر انتفاعی، غیر سیاسی و داوطلبانه

شماره ثبت: ۴۷۷۰۰

۵) جمع بندی انتقادی

۱. تحریم/فریز: پیش نویس، «تمرکز» را الزام می کند اما مسئولیت «خسارت ناشی از تمرکز» را نمی پذیرد؛ این طراحی، ریسک سیستماتیک می آفریند.
۲. امنیت: معماری و الزامات فعلی، استانداردهای مرجع امنیتی را الزام نکرده و پاسخ گویی را مبهم گذاشته است؛ وقوع رخداد گسترده محتمل است.
۳. قضایی: اعطای اختیارات سنگین بدون دادرسی منصفانه و مسیر اعتراض، در تعارض با اصول حقوق عمومی است و موج دعاوی قطعی خواهد بود.

انجمن فناوریان زنجیره بلوک
سازمان مردم نهاد
شماره ثبت: ۴۷۷۰۰

iranblockchain.org

همراه: ۰۹۳۶۶۶۸۲۴۸۸

تلفکس: ۰۲۱ - ۹۱۳۰۰۰۷۷

نشانی: تهران، بزرگراه امیر

سرلشکر حسین لشگری،

پلاک ۳۱، ساختمان کارخانه نوآوری

کد پستی: ۱۳۹۱۹۵۵۴۱۶

Info@iranblockchain.org

@iranblockchaincommunity

@iran_blockchain